Mapes de Patrimoni Cultural

Diputació Barcelona

Tècnica de la forja

Alpens

Ubicació

Comarca: Osona
Lloc/Adreça: Nucli urbà. Taller d'Enric Pla Montferrer, Carrera Lluçanesa. Alpens

Coordenades:

Latitud: 42.11999
Longitud: 2.09918
UTM Est (X): 425536
UTM Nord (Y): 4663491

Classificació

Número de fitxa 08004 - 103
Àmbit: Patrimoni immaterial
Tipologia Tècnica artesanal
Estil / època: Contemporani
Estat de conservació Bo
Notes de conservació: La joventut d'Enric Pla Montferrer assegura una continuació de la tècnica de ferro forjat, com a mínim a curt termini.
Protecció Inexistent
Accés Obert
Ús actual: Productiu
Titularitat Pública
Fitxes associades:
Nucli urbà d'Alpens
Ferros forjats d'Alpens
Autoria de la fitxa Jordi Compte i Marta Homs
Data de registre de la fitxa: dc., 12/07/2006 - 02:00

Descripció

La tècnica de forjar el ferro s'ha mantingut a Alpens al llarg de bona part del segle XX i segueix vigent en ple segle XXI.
La figura del ferrer neix pràcticament amb els inicis del poble, ja que el ferrer era l'encarregat de ferrar els cavalls, de crear i arreglar les eines del camp i carros o de crear qualsevol element de ferro d'ús domèstic que es necessités. Aquesta figura va existir a Alpens generació rera generació, però no va ser fins després del primer terç del segle XX, quan va adquirir una nova dimensió: l'artística.
El que va provocar aquest canvi va ser Joan Prat i Roca, conegut popularment com el ferrer d'Alpens, quan va incorporar una part artística a la feina que feien els ferrers. El seu canvi va consistir en crear elements decoratius de ferro forjat per decorar cases i carrers.
La tècnica que utilitzava era la clàssica de forjar el ferro, per la qual cosa comptava amb un fornal, gran recipient amb carbó mineral on s'escalfa el ferro fins arribar a la temperatura de 1535º, l'enclusa, on es treballa el ferro, i les diferents eines que permetien donar-li forma: els martells, les tenalles, els tallants i la clavera, una peça de grans dimensions amb motlles de diferents formes.
Amb aquestes eines, el ferrer d'Alpens va crear al llarg de la seva dilatada carrera multitud d'elements decoratius, especialment picaportes, tiradors i baranes, però també trepitja-papers, fanals o el Manelic, molts dels quals es conserven a Alpens. També hi ha elements del ferrer d'Alpens repartits en zones properes com Lluçà, les Lloses o Berga, però l'amor de Joan Prat i Roca pel seu poble ha provocat que la gran majoria d'elements de ferro forjat es conservin a Alpens. Bona part d'aquests elements estan decorats amb dracs, un element estudiat i repetit multitud de vegades pel ferrer d'Alpens, però també es poden observar peixos, llangardaixos, serps, calaveres o un personatge de Terra Baixa, el Manelic, entre les seves obres.
El ferrer d'Alpens va morir l'any 1985 però aviat va aparèixer un nou ferrer que continuaria amb la tècnica artesanal de la forja: Enric Pla Montferrer. Aquest ferrer-escultor, provinent del nucli proper de Santa Eulàlia de Puig-oriol, ha instal·lat el seu taller a Alpens i combina les tècniques ancestrals que utilitzava Joan Prat i Roca amb elements moderns que permeten un nou treball del ferro com el plasma. Valorant en gran mesura el llegat que Joan Prat i Roca ha deixat al poble d'Alpens, l'Enric Pla, que firma a les seves obres com Montferrer, s'ha decantat pel mobiliari de disseny per un cantó i per l'escultura per l'altre. En aquest últim camp ha realitzat una escultura-homenatge a Miquel Martí i Pol a Berga o l'escultura dels donants de sang, al mateix Alpens.

Història

La tècnica de forjar el ferro ha deixat multitud d'elements de ferro forjat entre les cases i els carrers d'Alpens entre el primer terç del segle XX fins a l'actualitat. La majoria són del popular ferrer d'Alpens (Joan Prat), però també hi ha elements de l'Enric Pla Montferrer i d'altres ferrers de la zona.

